

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Virinkoski, Riitta

Title: Opettajat lukivaikeusriskin tunnistajina koulupolun alussa

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Jyväskylän yliopisto, 2019

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Virinkoski, R. Opettajat lukivaikeusriskin tunnistajina koulupolun alussa. Ruusupuiston kärkiuutiset, (1). <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/1-2019/1>

Ruusupuiston kärkiuutiset

KASVATUS- JA KOULUTUSUUTISIA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSTA

Opettajat lukivaikeusriskin tunnistajina koulupolun alussa

Lukivaikeuksien riskitekijöiden tunnistaminen koulupolun alkuvaiheessa on keskeistä, jotta tukea voitaisiin tarjota mahdollisimman varhain ja kohdentaa se oikein. Tässä tutkimuksessa selvitettiin opettajien lukivaikeusriskin arviointikäytänteitä, sillä opettajien arviointien tarkkuudesta ja luotettavuudesta ei vielä tällä hetkellä ole vakuuttavaa tieteellistä näyttöä.

Suomessa noin 30 prosenttia oppilaista osaa lukea jo kouluun tullessaan. Myös sellaiset oppilaat, jotka eivät koulun alussa ole lukutaitoisia, oppivat yleensä lukemaan muutaman kuukauden

kuluessa saatuaan opetusta lukemiseen. Sen sijaan oppilailla, jotka oppivat hitaasti nimeämään kirjaimia ja joilla on fonologisen tietoisuuden pulmia, saattaa olla riski lukivaikeuteen. Pulmat voivat olla myös sitkeitä. Fonologinen tietoisuus tarkoittaa taitoa hahmottaa sanojen äännerakennetta ja taitoa yhdistellä ja erotella äänteitä.

Arviointitapoja on monia

Lukivaikeusriskin tunnistaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on tärkeää, sillä siten voidaan estää pulmien syveneminen ja pitkittyminen. Opettajien rooli on tärkeä. He voivat käyttää kolmenlaisia arviointitapoja: seulonta- ja yksilötestejä, opetussuunnitelmapohjaista arviointia ja laadullisia menetelmiä. Kuitenkaan opettajien arviointien tarkkuudesta ja luotettavuudesta ei vielä tällä hetkellä ole vakuuttavaa tieteellistä näyttöä. Aiempien tutkimusten mukaan opettajien arviot erityisesti heikoimmista suoriutuvista oppilaista ovat olleet epätarkkoja, kun taas ikätason mukaan tyypillisesti edistyneiden oppilaiden arviointi on ollut tarkempaa.

Opettajien tekemää lukivaikeusriskien arviointia ja tuen kohdentamista koskevaan tutkimukseen osallistui sekä luokanopettajia että erityisopettajia. Aineisto kerättiin ensimmäisen luokan syksyn aikana. Tutkimuksessa selvitettiin, millaisia arviointikeinoja opettajat käyttivät ja miten tarkasti opettajien tekemät arviot vastasivat oppilaiden saamia testituloksia. Opettajat arvioivat oppilaiden lukivaikeusriskiä käyttäen 3-portaista asteikkoa: selvä vaikeus, lievä vaikeus ja hallitsee taidon.

Opettajien arviointien tarkkuudessa paljon vaihtelua

Tutkimuksen perusteella enemmistö opettajista käytti useita arviointikäytänteitä rinnakkain, mutta pääosin käytettiin laadullisia menetelmiä, kuten havainnointia. Tutkimuksessa selvisi lisäksi, että opettajien tekemät oppilasarviointit lukutaitoa ennakoivista keskeisistä taidoista (kirjainten nimeäminen, alkuäänteen tunnistaminen ja äänteiden yhdistäminen) sekä oppilaiden lukemistestien tulokset eivät olleet keskenään kovin johdonmukaisia.

Huolestuttava tulos oli etenkin se, että opettajilta jäi tunnistamatta kaikkein heikoimmin taidot hallitsevia oppilaita. Erityisesti luokanopettajien osalta heikoimpien oppilaiden tunnistamisessa ilmeni epätarkkuutta. Suuri osa luokanopettajista luotti yksinomaan laadulliseen arviointiin. Opettajat tunnistivat riskitekijöitä myös oppilailla, joilla ei niitä testien perusteella kuitenkaan ollut.

Lukutaidon arviointi vahvemmin opettajankoulutukseen

Luotettavan arvioinnin varmistamiseksi opettajat tarvitsevat lukutaidon kehitystä uhkaavien varhaisten riskitekijöiden arviointiin tarkempia välineitä ja valmiuksia niiden käyttämiseen. Opettajien on tärkeää myös pystyä systemaattisen seurannan avulla päättämään, milloin oppilas ei enää tarvitse lukutaitonsa kehittymiseen tukea. Näin tuki voidaan suunnata niille oppilaille, jotka eniten hyötyvät tukitoimista. Oppilaiden lukutaidon kehitystä on tärkeää seurata säännöllisesti myös sen vuoksi, että toisinaan lukivaikeudet tulevat esille vasta myöhemmällä iällä.

Opettajien arviointikäytänteistä lukutaidon arvioinnissa sekä arvioinnin tarkkuudesta tarvitaan edelleen lisätietoa, jotta arviointivälineitä voidaan edelleen kehittää. Myös opettajankoulutuksessa on tärkeää kiinnittää huomiota lukemaan oppimisen arviointiin ja erilaisten lukemisen arviointivälineiden käytön harjoitteluun.

Riitta Virinkoski

Riitta Virinkoski toimii erityispedagogiikan yliopistonopettajana **avoimessa yliopistossa** ja valmistelee väitöskirjaa opettajien tekemän lukutaidon arvioinnista ja sen tarkkuudesta alakoulussa. Hän on mukana myös **Alkuportaat**-seurantatutkimuksessa.

Lue lisää:

Teachers' Ability to Identify Children at Early Risk for Reading Difficulties in Grade 1

Avoim yliopisto

Lähetä palautetta kirjoittajalle: riitta.e.virinkoski@jyu.fi

Teemakuva: iClipart.com, henkilökuva: Pekka Puomio

Seuraava | **Palaa pääsivulle**

0 kommenttia